

Kossuth első proklamációja a száműzetésből!

Amerikai Magyar Népszava
Magyarázattal ellátva: Szept. 25,

URBÁN JÓZSEF 1941.

mekeesporti esperes-lelkész

A szabadságharc leveretése után Kossuth Lajos 1849. augusztus 18-án, Orsovánál lépett át a magyar határt s kezdette meg sok-sok évig tartó száműzetését. Mint amerikai életrajzírója, P. C. Headley írja: "mint üldözött vad, koldus-szegényen". Bár a határig vele volt a Szent Korona s aranyban és ezüstben csaknem három millió dollárnak megfelelő állami pénz, ellenállt a kisértő un-szolásnak, hogy bármit is magával vigyen, ami a nemzeté. Így szólt társainak: "Ez a kincs Magyarországé; bármi legyen is sorsa, nincs jogom, hogy a legkisebb darabját is érintsem; nem tehetem, nem teszem."

Koldus-szegényen érkezett török-földre is. Végtelen bonfiúi bánata és a száműzött kis

sereg minden gondja reá nehezedett. Hogy a cári udvar és a Habsburg-kamarilla ár-mánykodó karja mily hosszúra nyult, keserűen kellett tapasztalniok a szabadságot és menedéket kínáló Törökországban is. A widdini pasa előzetes biztatásai ellenére is zaklatásnak s a kiadatás veszedelmének voltak kitéve lépten-nyomon. A gyengébb lel-kűek inkább vállalták hitüknek a mohamedán vallással való felcserélését, — mert a muzulmán törvény tiltja, hogy egy muzul-mánt ellenségeinek kiszolgáltassanak, de Kossuth, mint mondta, inkább választotta volna a legdicstelenebb halált, mint a hite-hagyást. S így került a szultán legfelsőbb végzése folytán kutahiai fogságába. Igaz, hogy a szultán csak az oroszok és osztrákok elhallgattatása végett internáltatta, de az-ért Kossuth szerint is, mégis csak fogság volt az!

2

Innen írta Lord Palmerstonhoz megrázó levelét, melyben a civilizáció nevében Haynau kegyetlenségeinek a megállítására kérte, itt egyesült egy év mulva elhagyott családjával, itt érte meg a hős Bem apó elhunytát és ide jutott hozzá az az örvendetes hír, hogy az Egyesült Államok Mississippi nevű csatahajója 1851. szeptember 7-én indul majd vele és menekült társaival a szabad Amerika partjai felé.

Ugyancsak egykorú feljegyzések szerint mikor Kossuth a csatahajó fedélzetére lépett és a hajóosztályok által formált kör közepén megállott a csillagsávos lobogó alatt, könny szökött szemébe. Könnyeztek mind a matrózok is és Long kapitány, aki hosszú szónoklatot készült mondani a nagy szabadsághős tiszteletére, megindultságában csak ennyit tudott mondani: "Sir, you are welcome-sir, you—three cheers for Kossuth!" Mikor az orkányszerű üdvriadal elült a Dardanellák szirtjein, ismét hozzá akart kezdeni beszédjéhez, de csak eddig jutott: "még egyszer háromszoros éljent Kossuthnak!"

Igy az amerikaiak folytonos ünneplése közben érkezett meg a most már csakugyan szabadá lett magyar száműzött csoport Marsaillesbe, ahol Kossuth az alábbi proklamációt írta.

Hogy kinek írta, teljes bizonyossággal nem állapíthatta meg e sorok írója. Talán más valaki kutatásaiban szerencsésebb lesz. Azt sem sikerült megtudni, hogy sokszorosították-e Konstantinápolyban Kossuth intézkedése szerint, de az bizonyos, hogy most

magáról az eredeti Kossuth-levelel kerul az olvaso ele.

Ez eredeti Kossuth-ereklye boldog emlekezeti Zimmerman Gyorgy pittsburghi banktisztviselo birtokaban volt, aki mint az Egyetemi Magyar-szoba Bizottsag penztarnoka, azt mar eleteben a Pittsburghi Egyetem Kossuth-ereklyei koe szanta.

Most mar el is jutott a neki szant disz helyre s kettos ueveg ala ramazva, a koenynebb olvashatosag kedveert az Egyetemi Magyar-szoba Bizottsag titkara: Urban Jozsefné által átírva és e sorok írőja által angolra lefordítva bármikor megtekinthető a pittsburghi Cathedral of Learning épületében.

A Proklamáció-magyar és angol szövege a következő:

Marseille, Sept. 27, 1851.

Kedves Barátom!

Spezia Pilmontban volt az első kikötő, hol megállottunk Quarantaint tartani. Ide érkezve a "Peuple" hirlapban már az idézett cikket találtam. Tettem ott némely intézkedéseket, melyekről az olasz földre nézve sok sikert várok; de pénzt nem találtam ott; ez nagyobb baj kegyedre nézve, mint haszon amaz.

Mind inkább és inkább meggyőződtem, hogy okvetlenül szükséges egy pár napra Angliát meglátogatnom, mielőtt Americába átrándulnék, de az amerikaiak e részben igen igen nehézkesek voltak, annyira hogy már határozottan kénytelen valék tudtukra adni, hogy állapotásomtól semmi esetre el nem állok, s ha nem akarnak reám várakozni míg Angliából megfordulok, úgy Gibraltárnál bucsut vagyok kénytelen tőlük venni, s majd Londonból rándulok más alkalommal át Americába.

4

Végtére tehát abban egyeztünk meg, hogy Francia országon át megyek át Angliába, a Mississippi pedig folytatja útját Gibraltárhoz 's ott fog reám várakozni. Így mintegy 7 nappal kevesebb időbe kerülend várakozásuk.

Ekként jöttünk Marseillesbe. A kikötőbe érkezvén azonnal lépést tettem a Préfet-nél szabad átmenetelét Francia országon. Azt felelte, hogy Párisba kénytelen kérdést tenni. A telegraph tegnap egész délután dolgozott; a válasz 8 órára váratik ma reggel: most 5 óra van. De kiszállásunkban nem volt nehézség. A városból írok. De a kód nagy, nem tudom a telegraph meghozhatja-e ma reggelre a választ. — Ha posta indulás előtt megjő, megírom, — ha nem írom, nem jött meg.

Fontosat Önre nézve 's első meritorius szózatot a Nemzethez csak Londonból írhatok.

A sajtó Párisban készen van ekkorára, a mint az itteni úgynök mondja. Expediáltatom.

Most csak ennyit óhajtanék a nemzettel tudatni:

Hazámfiak!

Az Americai Egyesült Statusok egyik hatalmas hadi hajóján, melyet e nagy nemzet egyenesen e végett küldött 's bocsátott rendelkezésem alá, hagytam el Kutahiai fogságomat.

Szabad vagyok! 's ha fogságom alatt sem voltam édes Hazánk megszabadításának elő-

(Folytatás az utolsó oldalon)

Kossuth első proklamációja a száműzetésből

(Folytatás a 4-ik oldalról)

készítése körül tevékenytelen; most, miután kezeim szabadok, annál nagyobb erővel látandok a munkához, minél biztatóbban eleveníti lelkemet, azon meleg részvét, melyet személyen iránt 's személyemben Hazánk iránt idegen Nemzeteknél úgy az ó mint az új világban tapasztalok.

Népem bizalma tölem van, tölem reményl. Én meg fogok várakozásának felelni. De bizalommal, hittel és reménnyel fordulnak felém Európa többi elnyomott népei is. Én e bizalomban a Gondviselésnek ujját tiszteltem, mely a Magyar Haza szabadságát és függetlenségét Európa szabadságának feltételei közé sorozta 's a Magyar Nemzetnek a szabad Európa első szülött népei közt rendelt dicsőbb állást, mint minovel Őseink valaha biztatának.

Szabadság és boldogság ben, tisztelet és nagyrabecsülés kün, ez leszzen szenvedéseink jutalma, ha a magyar Önmagához hű marad.

En nagyravágyástól távol, de engedelmesen a Gondviselés intése iránt 's szenvedések által megedzett lélekkel foglalom el a nagy-szerű hivatást, melyet Hazánk szenvedései; népem szeretete, 's a világ bizalma számomra kijelöltenek.

A szabad és hatalmas nemzetek részvétét sikeres segédforrássá alakítani; az elnyomott nemzetek erejét egységre 's egyesülésre vezetni; az Orosz beavatkozást lehetlenné tenni, Hazánk különböző népeiségeit egy célra, egy akaratban egyesíteni. Nemzetem hősie erejét rendezni s a megszabadulás nagy munkájára előkészíteni, s külföldről mind azon segedelmet megszerezni, melyet a külföldtől várhatunk; ezek munkásságom legközelebbi tárgyai; ezek lesznek legközelebbi gyümölcsei.

6

És ha a nap elkövetkezik, melyben meg-
törtendjük a zsarnokok jármát örökre, a
nemzet ne féljen, hogy nagyravágyó árulók
még egyszer meghiusíthatják hősies törek-
véseit. Nem! ez ellen a biztosítást ön ma-
gamban hordozom. Készültem. Katona va-
gyok. Jó lelkiismerettel ön magamra vál-
lalhatom nemzetem vezérletét a harc terén
is. Ha a tett órája elkövetkezik, megjele-
nek imádott Hazámban, imádott nemze-
tem között. Felemelem a szabadság zász-
lóját 's magam vezetem nemzetemet a di-
csőség mezején. Lesz-e oly czudar magyar,
ki ne kövessen, ha villogó fegyverrel kezem-
ben, én, a nemzet által választott Kormány-
zó megyek elől? Nemzetem vitézsége nem
erősítendí-e szavamat azon trombita harsó-
gásává, mely előtt a Zsarnokság Jerikójának
falai leomlanak?

De én nem fogok a nemzet vérével köny-
nyelműen játszani. A jelt nem adom meg
hamarább, mint mikor a győzelem bizonyos.

De ép azért nekem nem elég a lelkesedés,
nem elég a bosszuvágy, mely hazán hóhér-

jai ellen a nemzet kebelében lángol. Nekem
készület kell és rendezett erő, melyre bizto-
san számíthatnak.

Kormányzó tisztemben az erőszak ideig-
lenesen akadályoztatott: de a forrásnak tör-
vényszerűségét, melyből ezen tisztet merít-
tem, meg nem gyengítheté.

Én folytatom tisztemet 's folytatni fogom
addig, míg a Hazát megszabadítva a Nem-
zetet azon karba nem tudom, hogy jövén-
dője felett Ön maga szabadon intézkedhes-
sen. Ekkor legnagyobb dicsőségemnek tar-
tandom — ha a harczok Istene életemet
megtartja — egyszerű szabad polgár gya-
nánt vissza lépni a nép sorába.

Addig a Haza boldogsága egységet kíván
a kormányzásban; 's én a kormányhatalmat,
mellyet a nemzettől vettem: — az idők ne-
hézségéhez képest — mint Dictator fogom
gyakorolni.

Figyelmet, engedelmisséget kívánok, en-
gedetlenséget túrni nem fogok. Aki velünk
nincs, az ellenünk van; én semlegességet,
részvétlenséget túrni nem fogok. Megta-
nultam a multból a siker feltételeit. Én nem
fogom megengedni, hogy személyes hűség,
vagy vétkes nagyravágyás, pártokra szag-

gassa a Nemzetet, 's megszagatva marta-
lékul dobja mégegyszer a Zsarnokoknak s
hóhérjainak. Aki pártoskodik, 's a nemzet
áldozatainak alapján akarja nagyravágyá-
sát felemelni, tiporjon el ha tud, vagy le-
gyen elkészülve, hogy a Nemzet Közakarata-
ból reám ruházott hatalommal én fogom őt
eltiporni kérelhetetlenül.

Erdem 's hazafiasság jutalom nélkül; bűn
és pártoskodás büntetés nélkül nem marad.

Hazafiak! felállítottam a láthatatlan kor-
mány eszközeit. Én rendelni fogok; ezen
eszközök végrehajtandják a mit rendelek;
a nemzet pedig engedelmeskedni fog a Kor-
mánynak, mellyet magát választott; s nem
az Orosz czár 's Görgey árulása tolt reá. En-
gedelmességével saját akaratját tisztelndi
meg.

Igy, de csakis így győzni fogunk: 's a
megszabadított világ 's boldog utódaink di-
csőitendik emlékünket az idők végeiglen.

Legközelebbi Szózatomat Párisból veendit-
tek, a másodikat keves napokkal később
Londonból. Legyenek meggyőződve, hogy
akár hová megyek, mindig azért megyek,
hogy Hazámnak használjak 's mindig oda
megyek, a hol legtöbbet használhatok. Ka-
pocs leszek, hogy két világrész tevékeny
részvéte támogassa a magyar nevet.

Éljen a Szabadság! Egyenlőség! Testvéri-
ség! Éljen a Haza.

Kelt Marseille városában, a Franciaia Köz-
társaságban Sept. 27-én 1851

Kossuth Lajos
kormányzó.

Ezen proclamációt zárban Constantinápol-
ba küldöm, hogy lytographirozzák, ha lehet.
Ha ezzel együtt nem kapja ön lytographi-
rozva-köröztesse, küldesse a mint lehet.

Az Örményekkel hogy áll a dolog?

Óhajtva várom jelentését.

Zárnom kell a posta végett, Ölelem test-
véries barátsággal

Kst...

